

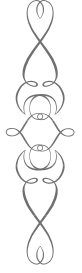
İYİLİKTE BİRLEŞME VE
SAĞLIKLI TOPLUM YOLU:

İYİLİĞİ YAYMAK,
İRŞAD, İSTİŞARE

BU BÖLÜMDE:

- Emr-i bil mâruf, nehy-i anil münker
- İstişare yapmak
- Sahib-i irşad olmak

"Huvel hayyul kayyum"

Emr-i bil mâruf, nehy-i anil münker

*578. Emr-i bil ma'rûf imiş ihvân-ı İslamın işi
Nehy edermiş, bir fenâlık görse, kardeş kardeşi
M. Akif Ersoy*

İslam kardeşliğinin işi birbirlerine iyiliği tavsiye etmiş (yahut birbirlerine Hakkı tavsiye etmiş); biri diğerinde fenâlık görse, ikaz edermiş (yahut men edermiş) kardeş kardeşi.

Akif burada Kur'an ve hadislerle Müslümanlara gönderilen emirleri şiir diliyle yeniden şekillendirmektedir:

Ayet: "Sizden, hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten men eden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler onlardır." (Âl-i İmrân Sûresi: 104)

Marufu yaymak, kötülükten men etmek (Emr-i mâruf ve nehy-i münker, Emr-i bi'l-mâruf, ve'nehy-i an'il-münker, El-emru bi'l-mâruf ve'n-nehyu ani'l-münker): İslami bakımdan yapılması gerekenlerin yapılmasını isteme ve yapılmaması gerekeni men etmeye çalışmak. İyiliği emretme, kötülüğü ve kötülükten men etme.

İyiliği yayma, kötülükten sakındırma (Emr-i bi'l-maruf, nehy-i an'il-münker) görevi ahîliğin de şartları arasına alınmış ve bir hayat tarzı olarak uygulanmıştır. Buna göre, ahî fetâda (gençte) veya fetâ başka bir fetâda bir kötülük gördüğü takdirde o kişiyi uyaracak ve kötülüğü ortadan kaldırmaya çalışacaktır. Bu yolun özelliği, iyilik (maruf) tebliğ edildikten

sonra davranış düzeltilmezse, "**nehy-i an'il münker**" ile ortadan kaldırılmaya çalışılır. Ziya Paşa'nın aşağıdaki meşhur beyiti, kötülüğü ortadan kaldırmak için bu sıraya işaret ediyor olsa gerektir:

*579. Nush ile yola gelmeyi emeli tekdir
Tekdir ile uslanmayanın hakkı kötektir
Ziya Paşa*

(Kötü bir iş yapana nasihat edilmeli), nasihatle yola gelmeyi uyarmalı, (dinlemiyorsa) azarlamalı; ondan da anlamayana yaptırım uygulanmalıdır.

Bu beyit, "İyiliği yayma, kötülüğü men etme" hakkında olup, bu kural sağlıklı bir toplum olmanın biricik yoludur. Akif, bu konudaki duyarsızlığımızı şöyle yüzümüze vurmaktadır:

*580. Kimseler görmez! Gören sersem de Allah'tan bilir!
Sonra, şâyet şahsının incinse, hattâ bir tüyü,
Yer yıkılmış zanneder seyr eyleyen gümbürtüyü!
M. Akif Ersoy*

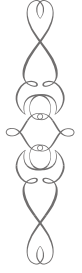
Kötülüğü görmeyen, önlemeyen alışkanlığımızı, yani bizi, bizim anlayışımızı yere çalan Akif, aynı kötülüğün çok daha küçüğü kendimize dokununca kıyameti koparmamızdan, yani ahlâki bozulmuşluğumuzdan haykırarak yakınıyor. (*Bu beyit hakkında; Ünlü Beyitler bölümünde, ilk mısraya göre alfabetik sırada, açıklama bulunmaktadır.*)

İstişare yapmak

*581. Killet-i danış olur kesret-i güftara sebep
Hersekli Arif Hikmet*

Danışma ve istişarenin (veya bilginin) az olması, sözün (tartışmaların) çokluğuna sebep olur.

Sahib-i irşad olmak

582. *Gör zâhidi kim sâhib-i irşâd olayım der
Dün mektebe vardı bugün üstâd olayım der
Rûhi-i Bağdâdî*

Sofuya bak ki, başkalarını irşad etmede acele içinde; çömezliği, çıraklığı yaşamadan üstad olma niyetinde.

Bağdâdî'nin bu beytini şöyle genişletebiliriz:

İnsanların bir kısmı, çıraklık dönemi yaşamadan, pişmeden, olgunlaşmadan başkalarına yol göstermeye, ders vermeye kalkarlar. Bir dâvâ peşinde koşan, kendisi "olmak" veya "olgunlaşmaktan" çok başkalarını "oldurma" yoluna girerse; sonunda kendisinin bilmediği bir şeyi yaymak gibi bir duruma düşmüş olur, boşuna yorulur.

583. *Şeyhimiz kendisini bilmede kalmış âciz
Nerede kaldı ki keyfiyyet-i irşad bile
Üsküdarlı Sâlim Süleyman*

Kendini bilmede aciz kaldığı halde; (kendi haline bakmadan, bir de) başkalarını irşad etsin! (Kendisini bilmeyenin başkasına yol göstermesi mümkün müdür?)

Şeyhlik (pirlik, büyüklük, liderlik) postuna oturmuş ama kendisini bilmekten aciz. Bu haline bakmadan, bir de başkalarına yol göstermeye kalkıyor.

